

Samfunnsmedisin

Kurs D: Kvalitetsarbeid og tilsyn 2026 (september)

Kurset har digitalt oppstartmøte 18. august og avsluttes med en to dagers kurssamling på Soria Moria i Oslo 15-16. september 2026

Arrangør: Norsk samfunnsmedisinsk forening

Kurskomite: Steffen Rosenberg, Ronald Kvamme, Harald Vallgård og Henning Mørland

Målbeskrivelse Kursdeltakerne skal få innføring i systematisk kvalitetsarbeid og tilsyn på ulike nivå i helsetjenesten. Videre skal kurset beskrive lovverk, ansvarsområder samt tilsynsmetodikk for tilsynsmyndighetene.

Dette er Kurs D i spesialistutdanning i samfunnsmedisin, som er godkjent med 30 kurstimer etter tidligere spesialistregelverk. Kurset er anbefalt læringsaktivitet i ny spesialistutdanning bidrar til å dekke disse læringsmålene:

Spesialitet/ LM-kode	LM ID	TEMA/OMRÅDE	LÆRINGSMÅL
SAM	010	Kvalitetsarbeid og tilsyn	Ha god kunnskap om kvalitetsarbeid og internkontroll.
SAM	011	Kvalitetsarbeid og tilsyn	Ha kunnskap om ulike metoder for kvalitets- og tjenesteutvikling, herunder grunnleggende kvalitetsteorier.
SAM	012	Kvalitetsarbeid og tilsyn	Ha god kunnskap om det statlige tilsynet med helse- og omsorgstjenestene.
SAM	013	Kvalitetsarbeid og tilsyn	Ha god kunnskap om tilsynsmetodikk og tilsynsarbeid.
SAM	014	Kvalitetsarbeid og tilsyn	Selvstendig kunne bistå egen organisasjon med kvalitetsutvikling og kvalitetssikring.
SAM	015	Kartlegging og analyse	Ha god kunnskap om ROS-metodikken og anvendelse av denne metoden.

Oppstartmøte - digitalt – tirsdag 18. august kl 1400-1500

Presentasjon av deltakerne, gjennomgang av kurset og program. Etablering av grupper. Invitasjon til digitalt møte sendes i forkant (Zoom)

Kurset er normert til 30 kurstimer. Kurssamlingen utgjør ca 15 kurstimer. Forventet tidsbruk til forberedelser individuelt og gruppebasert vil være ca 15 timer.

Forberedende arbeid - gjennomføres i perioden fra oppstartmøte til kurssamlingen

Kursdeltakerne inndeles i 5 grupper á 4-5 deltakere. I hver gruppe har en deltaker fått ansvar som gruppeleder og skal samordne gjennomføring av innledende del av kurset. Gruppene gjennomfører 2-3 nettmøter/diskusjoner hvor dere diskuterer oppgave 1 og 2 nedenfor. Forut for nettmøtene skal alle deltakerne ha gjort individuelle forberedelser. Gruppene sender en «enkel rapport» fra de innledende arbeidene. Det skal ikke sendes inn individuelle oppgaver til dette kurset.

1. Kvalitetsarbeid og forbedringsprosesser

"Gjør kloke valg" er en kampanje som tar sikte på å redusere undersøkelser og behandling som pasienter ikke har nytte av og som i verste fall kan skade. Kampanjen er kanskje mest kjent for sine anbefalinger til helsepersonell, men har også anbefalinger til pasienter.

I denne gruppeoppgaven skal dere jobbe med et valgfritt pasientråd. Gruppen bestemmer selv hvilken setting dere vil ta utgangspunkt i (kommune, spesialisthelsetjeneste, statlig forvaltning eller annet).

Dere får i oppdrag å gjennomføre et forbedringsarbeid hvor hensikten er å gjøre pasientrådet dere valgte bedre kjent i befolkningen.

Individuelle forberedelser:

- Obligatorisk film:
 - [Quality Improvement in Healthcare](#)
- Obligatorisk lesestoff
 - [Kvalitetsforbedring – Helsebiblioteket. Modell for kvalitetsforbedring \(Quality improvement model\)](#)
 - Gjør kloke valg. Legeforeningen. [Anbefalinger for deg som er pasient](#).
 - [Nasjonal helse- og samhandlingsplan 2024 – 2027 \(kapittel 6.4, Nasjonalt faglig rammeverk for bedre pasient- og brukersikkerhet\)](#)
 - [Nasjonal helse- og samhandlingsplan 2024 - 2027 \(kapittel 3.2, Støtte til pasienter, brukere og pårørende til å ivareta egen helse\)](#)
- Anbefalt lesestoff
 - [Kvalitetsforbedring - Helsebiblioteket](#) (les bare første «boksen» om brukermedvirkning. Spesielt interesserte kan se på referansene det er linket til)
 - [Kvalitetsforbedring - Helsebiblioteket](#) (les gjennomgangen av de ti faktorene som er ekstra viktige for at man skal lykkes med gjennomføring, opprettholdelse og spredning av forbedringsarbeid.)
 - [Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten - Lovdata](#)

Gruppeoppgave og innlevering:

a) Velg et pasientråd og en setting for forbedringsarbeidet. Hvorfor valgte dere dette?

b) Hvordan ville dere gått frem for å starte forbedringsarbeidet? Gjør nødvendige antagelser ved behov. (stikkord: forankring, kunnskapsgrunnlaget, aktørkartlegging / interessentanalyse, SMART mål)

c) Hvordan ville dere sikret brukermedvirkning i forbedringsarbeidet? (stikkord: individnivå vs tjeneste-/systemnivå)

d) Hvordan skal arbeidet ivareta også de i befolkningen med lav helsekompetanse?

Gjennomføring av oppgaven:

Alle må gjøre de individuelle forberedelsene og bidra i gruppemøtene. Dere må selv avtale tilstrekkelig antall møter til å få skrevet gruppeoppgaven og levere innen fristen.

Gruppen summerer opp i en enkel «rapport» med forventet omfang på 1-2 sider. Gruppeleder sender oppgaven til kurs.norsam@gmail.com senest onsdag 9. september 2026.

Hele gruppen skriver oppgaven sammen, ikke bare gruppelederen

2. Tilsynsmyndigheten og tilsynsarbeid

Gjør dere kjent med tilsynsmyndighetens oppgaver og organisering:

- <https://www.helsetilsynet.no/om-oss/>

Ta en kikk på

- <https://www.helsetilsynet.no/publikasjoner/tilsynsmeldingen/>

Gjør dere også kjent med policy-dokumentet og legg særlig merke til beskrivelse av formålet og om prioritering:

- [Policy for tilsynssaker i barnevern, sosial- og helsetjenestene | Helsetilsynet](#)

Gruppeoppgave:

I denne oppgaven ønsker vi at dere skal reflektere og drøfte hva som må til for at formålet med tilsynet kan oppnås. Vi tar utgangspunkt i to tilsyn som ligger innenfor det samfunnsmedisinske området.

1. Helsetilsynet er gitt i oppdrag å gjennomføre tilsyn etter folkehelseloven hvert 4.år. De foregående tilsynene ble gjennomført i 2014 (oversikt over helsetilstanden og påvirkningsfaktorer) og 2019 (miljørettet helsevern i skoler og barnehager). Årets landsomfattende tilsyn etter folkehelseloven har som tema kommunens systematiske arbeid for å fremme god psykisk helse hos barn og unge.

<https://www.helsetilsynet.no/tilsyn/landsomfattende-tilsyn/folkehelsearbeid/folkehelsearbeidet-til-kommunen-for-a-fremje-god-psykisk-helse-hos-barn-og-unge/>

Tilsynet gjennomføres i tre faser – se

https://www.helsetilsynet.no/publikasjoner/internserien/2024/veileder-til-tilsyn-etter-folkehelseloven-2024/hvordan-skal-tilsynet-gjennomfores?b=toc_900978#toc_900978

Tenk spesielt på formålet med tilsyn når du leser veilederen som det er lenke til over, og rapporten.

Eksempel på rapport:

<https://www.helsetilsynet.no/tilsyn/tilsynsrapporter/vestland/2024/fitjar-kommune-arbeid-etter-folkehelselova-for-aa-fremje-psykisk-helse-hos-barn-og-unge-2024/>

2. Tilsyn med helsemessig beredskap gjennomføres i samarbeid mellom helseavdelingene og statsforvalternes beredskapsenhet, etter en veileder laget i samarbeid mellom DSB og Helsetilsynet. Tilsynene gjennomføres som systemrevisjoner

<https://www.helsetilsynet.no/tilsyn/helseberedskap-felles-tilsyn-med-direktoratet-for-sivilt-beredskap-dsb/>

Eksempel på rapport:

<https://www.helsetilsynet.no/tilsyn/tilsynsrapporter/oslo-og-viken/2024/baerum-kommune-tilsyn-med-kommunal-beredskapsplikt-og-helseberedskap-2024/>

Tilsynene er gjennomført etter ulike metoder.

Drøft i gruppen og skriv kort referat fra drøftingene

- 1) Hva er det som skiller disse metodene?
- 2) Hva skal til for at tilsyn bidrar til forbedring? Tenk både på virksomhet (tilsynsobjekt) og tilsynsfører (tilsynsmyndigheten).
- 3) Om / i hvilken grad du tenker at formålet vil kunne nås gjennom tilsynene
- 4) Kan tilsyn uten vurdering av eller konklusjon om lovbrudd ha like stor effekt som tilsyn med konklusjon om lovbrudd? Begrunn svaret.
- 5) Begge tilsynene er tverrsektorielle. Drøft forutsetninger som bør være til stede for å nå ut til kommunal ledelse og medvirkende i relevante sektorer, og hvorvidt du tenker at tilsynene her lykkes i dette arbeidet.

Gruppediskusjonens hovedtema summeres i et notat på ca 1-2 sider.

Gruppeleder sender oppgaven til kurs.norsam@gmail.com senest onsdag 9. september.

KURSSAMLING Soria Moria, Oslo 15-16. september 2026

Gjennomføringsplan. Mer detaljert program kommer.

Dag 1: tirsdag 15.9	Dag 2: onsdag 16.9
Tema: Kvalitetsarbeid og forbedringsprosesser	Tema: Tilsyn
Møtestart 09.00	Møtestart 09.00
Lunsj 12.00	Lunsj 12.00
Møteslutt 16.00	Møteslutt 15.00
Kursmiddag kl 19	